

Konstitutionsutskottets betänkande 2020/21:KU8

Sekretess för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen.

Regeringen föreslår att två nya bestämmelser ska införas i offentlighets- och sekretesslagen. Enligt lagförslaget ska sekretess gälla hos Statens tjänstepensionsverk och domstol i ett ärende om statliga tjänstepensionsförmåner för en uppgift om en enskilds personliga förhållanden. Sekretessen ska gälla om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. För en uppgift om hur tjänstepensionsmedel har placerats för en enskilds räkning ska sekretess gälla om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men. När det gäller uppgifter om återbetalningsskydd innebär förslaget att absolut sekretess ska gälla, dvs. att inga uppgifter får lämnas ut. Sekretess för uppgifter om återbetalningsskydd ska inte gälla sedan pensionsspararen har avlidit. I övrigt innebär förslaget att sekretessen ska gälla i högst 70 år.

Det föreslås vidare att den nu aktuella sekretessregleringen inte ska hindra att en uppgift lämnas till en försäkringsgivare som behöver uppgiften för att utforma en pensionsförsäkring.

De nya sekretessbestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen.

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:15 Sekretess för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Sekretess för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Sekretess för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:15.

Stockholm den 10 november 2020

På konstitutionsutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Hans Ekström (S), Ida Karkainen (S), Marta Obminska (M), Matheus Enholm (SD), Per-Arne Håkansson (S), Linda Modig (C), Mia Sydow Mölleby (V), Ida Drougge (M), Fredrik Lindahl (SD), Laila Naraghi (S), Tuve Skånberg (KD), Daniel Andersson (S), Tina Acketoft (L), Mikael Strandman (SD), Camilla Hansén (MP) och Erik Ottoson (M).

Redogörelse för ärendet

I proposition 2020/21:15 Sekretess för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner föreslår regeringen att riksdagen antar det förslag till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som lagts fram i propositionen. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen (s. 6) finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om proposition.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i propositionen att två nya bestämmelser ska införas i offentlighets- och sekretesslagen. Enligt lagförslaget ska sekretess gälla hos Statens tjänstepensionsverk och domstol i ett ärende om statliga tjänstepensionsförmåner för en uppgift om en enskilds personliga förhållanden. Sekretessen ska gälla om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. För en uppgift om hur tjänstepensionsmedel har placerats för en enskilds räkning ska sekretess gälla om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men. När det gäller uppgifter om återbetalningsskydd innebär förslaget att absolut sekretess ska gälla, dvs. att inga uppgifter får lämnas ut. Sekretess för uppgifter om återbetalningsskydd ska inte gälla sedan pensionsspararen har avlidit. I övrigt innebär förslaget att sekretessen ska gälla i högst 70 år.

Det föreslås vidare att den nu aktuella sekretessregleringen inte ska hindra att en uppgift lämnas till en försäkringsgivare som behöver uppgiften för att utforma en pensionsförsäkring.

De nya sekretessbestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Utskottets överväganden

Sekretess för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen. Ändringarna innebär att sekretess ska gälla hos Statens tjänstepensionsverk och domstol för uppgifter i ärenden om statliga tjänstepensionsförmåner som rör en enskilds personliga förhållanden. Sekretessregleringen hindrar inte att en uppgift lämnas till en försäkringsgivare som behöver uppgiften för att utforma en pensionsförsäkring.

Gällande ordning

Statens tjänstepensionsverk (SPV) är en statlig förvaltningsmyndighet. Enligt förordningen (2007:832) med instruktion för Statens tjänstepensionsverk ansvarar SPV för frågor som rör den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring, i den mån dessa frågor inte hör till någon annan myndighet. Till SPV:s uppgifter hör bl.a. att besluta om och betala ut tjänstepensionsförmåner, tjänstegruppliversättningar samt pensionsersättningar och särskilda pensionsersättningar. Myndigheten svarar även för s.k. matrikelföring av dem som omfattas av statliga tjänstepensionsbestämmelser.

Dessutom är SPV valcentral för den individuella ålderspensionen. Det innebär att myndigheten bl.a. skickar ut valblanketter, registrerar gjorda val och meddelar vald försäkringsgivare uppgifterna. SPV förmedlar även premien från arbetsgivaren till försäkringstagaren.

Av 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) följer att till främjade av ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande har var och en rätt att ta del av allmänna handlingar. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och enligt tryckfrihetsförordningen är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndigheten (2 kap. 4 § TF).

Rätten att ta del av allmänna handlingar får begränsas endast om det krävs med hänsyn till vissa angivna skäl (2 kap. 2 § TF). Ett sådant skäl är skyddet för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden. En begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar ska anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om det anses lämpligare i ett visst fall, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Den särskilda lagen är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Offentlighets- och sekretesslagen (OSL) innehåller bl.a. bestämmelser om myndigheters handläggning vid registrering, utlämnande och övrig hantering

av allmänna handlingar. I lagen finns vidare bestämmelser om tystnadsplikt i det allmännas verksamhet och om förbud att lämna ut allmänna handlingar. Dessa bestämmelser avser förbud att röja en uppgift, vare sig detta sker muntligen, genom utlämnande av allmän handling eller på något annat sätt.

I offentlighets- och sekretesslagen finns även vissa sekretessbrytande bestämmelser, dvs. bestämmelser som innebär att en sekretessbelagd uppgift i vissa fall får lämnas ut.

Bestämmelser om sekretess till skydd för uppgifter om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden finns i 21–40 kap. OSL. I 28 kap. OSL finns bestämmelser om sekretess till skydd för enskilda när det gäller socialförsäkringar m.m.

Propositionen

Regeringen konstaterar i propositionen att det i offentlighets- och sekretesslagen inte finns någon särskild reglering om sekretess för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner. Flera bestämmelser i denna lag kan enligt regeringen vara tillämpliga på uppgifter som hanteras i SPV:s verksamhet. Dessa bestämmelser är emellertid endast i begränsad omfattning tillämpliga på uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner.

Enligt regeringen är de uppgifter som SPV hanterar i ärenden om statliga tjänstepensionsförmåner i stor utsträckning av samma slag som de uppgifter som Pensionsmyndigheten hanterar i ärenden om premiepensioner. Som exempel nämns uppgifter om tillgodohavanden och om hur pensionsmedlen har placerats samt uppgifter om efterlevandeskydd och återbetalningsskydd. I offentlighets- och sekretesslagen finns bestämmelser om sekretess för uppgifter om premiepensioner. Enligt regeringen bör dessa bestämmelser tjäna som utgångspunkt för en sekretessreglering för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner.

När det gäller avvägningen mellan insynsintresset för dessa uppgifter i förhållande till sekretessbehovet anför regeringen att även om det finns ett visst insynsintresse måste hänsynen till de statligt anställdas personliga integritet beaktas. I denna del framhålls att skyddet av offentliganställdas personliga uppgifter har stärkts i flera avseenden under senare år, bl.a. till följd av risken för förföljelser och trakasserier. Av betydelse i denna del är även enligt regeringen att sekretess redan gäller för motsvarande uppgifter i ärenden om premiepensioner och att lagstiftaren för sådana uppgifter har gjort bedömningen att insynsintresset inte är särskilt starkt. Fondval och placeringar har enligt regeringen karaktären av personliga val som hör till den enskildes privatekonomi, oberoende av vilken anställning den enskilde har. Därutöver konstaterar regeringen att även offentliga funktionärer omfattas av reglerna om förbud mot insiderhandel som finns i bl.a. Europaparlamentets och rådets förordning nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk. Dessutom omfattas vissa offentliga funktionärer av anmälningsskyldighet

enligt lagen (2018:1625) om skyldighet för vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument.

Sammantaget anser regeringen att övervägande skäl talar för att i offentlighets- och sekretesslagen införa en sekretessreglering för vissa uppgifter som förekommer i ärenden om statliga tjänstepensionsförmåner.

Regeringen anser att den föreslagna sekretessregleringen bör gälla hos SPV och domstolar. Som skäl härför framhåller regeringen att det framför allt är SPV som hanterar ärenden om statliga tjänstepensionsförmåner. När SPV:s beslut överklagas till en allmän förvaltningsdomstol blir sekretessbestämmelserna vid myndigheten tillämpliga även hos domstolen. Därtill kommer att talan mot SPV:s beslut i vissa fall kan komma att föras i en allmän domstol.

När det gäller frågan om vilka uppgifter som bör omfattas av den föreslagna sekretessregeln anser regeringen att sekretessen bör gälla för en uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs, dvs. med presumtion för offentlighet.

Regeringen konstaterar att när det gäller uppgifter om hur tjänstepensionsmedel har placerats finns det betydande likheter mellan det statliga tjänstepensionssystemet och den allmänna pensionens premiepensionssystem. Enligt regleringen på det senare området gäller sekretessen med ett omvänt skaderekvisit. På motsvarande sätt bör enligt regeringen uppgifter om hur tjänstepensionsmedel har placerats för en enskilds räkning omfattas av sekretess om det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att den enskilde lider men.

För uppgifter om återbetalningsskydd bör enligt regeringen absolut sekretess gälla. Regeringen framhåller att syftet med återbetalningsskyddet i tjänstepensionen är, i likhet med efterlevandeskyddet i premiepensionen, att skydda vad den enskilde i förtid har bestämt ska ske med pensionen vid sitt eget dödsfall. Insynsintresset i dessa fall är enligt regeringen inte lika starkt som i andra ärenden om statliga tjänstepensionsförmåner.

När det gäller frågan om sekretesstidens längd bedömer regeringen att en sekretesstid om 70 år får anses vara väl avvägd.

Regeringen föreslår även att en sekretessbrytande bestämmelse ska införas. En sådan bestämmelse möjliggör att uppgifter kan lämnas till en försäkringsgivare som tjänstepensionsmedel placeras hos för en enskilds räkning, om uppgiften behövs där för pensionsförsäkringens utformning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom de överväganden som redovisas i propositionen och anser därför att riksdagen bör anta regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:15 Sekretess för uppgifter om statliga tjänstepensionsförmåner:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
offentlighets- och sekretesslagen
(2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att det ska införas två nya paragrafer, 28 kap. 8 a och 8 b §§, och närmast efter 28 kap. 8 § och närmast före 28 kap. 8 a och 8 b §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.***Statliga tjänstepensionsförmåner****Ärenden om statliga tjänstepensionsförmåner**8 a §*

Sekretess gäller hos Statens tjänstepensionsverk och domstol i ärende om statliga tjänstepensionsförmåner

1. för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs,

2. för uppgift om hur tjänstepensionsmedel har placerats för en enskilds räkning, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men, och

3. för uppgift om vad en pensionssparare har bestämt om skydd av tjänstepensionsmedel till förmån för efterlevande.

Sekretessen enligt första stycket 3 gäller inte sedan pensionsspararen har avlidit.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

*Sekretessbrytande bestämmelse**8 b §*

Sekretessen enligt 8 a § hindrar inte att uppgift lämnas till en försäkringsgivare som tjänstepensionsmedel placeras hos för en

enskilds räkning, om uppgiften behövs där för pensionsförsäkringens utformning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.